

Pandemia **COVID-19** w polskich mediach

2020 rok

35 tygodni

**29 polskojęzycznych
portali medialnych**

AUTORZY

Łukasz Sakowski — autor artykułów popularnonaukowych, organizator plebiscytu na „Biologiczną Bzdurę Roku”
www.totylkoteoria.pl

Arkadiusz Dobosz — biotechnolog, analityk naukowy w Jagiellońskim Centrum Innowacji, propagator nauki
www.jagiellonskiecentruminnovacji.pl

KONSULTACJA METODOLOGICZNA

Michał Misiak — psycholog społeczny, doktorant w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego, członek Polskiego Towarzystwa Nauk o Człowieku i Ewolucji.
www.michalmisiak.com

OPRAWA GRAFICZNA

Katarzyna Gęborek — projektantka graficzna, projektantka UX/UI, współpracowała przy grze karcianej „Antyszczepionkowcy.biz”
katarzyna.geborek09@gmail.com

SPIS TREŚCI

Cel badania	3
Wstęp	4
Metody	5
Wyniki	9
Wnioski i dyskusja	19
Ograniczenia	20
Konflikt interesów	20
Podziękowania	20

Cel badania

Chcąc sprawdzić, jak rzetelnie, w oparciu o jakie źródła i z jakim zaangażowaniem polskojęzyczne media pisały o koronawirusie SARS-CoV-2 i pandemii, przeprowadziliśmy badanie opisane na dalszych stronach niniejszego raportu. Chcieliśmy w ten sposób ocenić jakość polskich mediów i przekazywanych przez nie informacji.

Naszym celem było również zwrócenie uwagi na tematykę dezinformacji w sieci, która wraz z rozwojem i upowszechnieniem się Internetu oraz nieuregulowanych, jak dotąd, mediów społecznościowych, stanowi coraz poważniejszy problem. Dzięki badaniu temu dowiedzieliśmy się, jaki był – w sprawdzanym okresie – poziom jakości polskich internetowych portali informacyjnych – stacji telewizyjnych, radiowych, prasowych – w odniesieniu do tematyki COVID-19 i pandemii.

29 różnych portali medialnych

35 artykułów od każdego medium *

1008 liczba analizowanych artykułów

27.01–27.09.2020 Badany okres

Wstęp

Rola mediów w funkcjonowaniu dzisiejszego społeczeństwa jest nieoceniona. Służą do informowania obywateli o wydarzeniach ważnych dla ogółu, jak i pomniejszych społeczności, branż czy środowisk, poruszając tematykę różnorodnych dziedzin życia. Dają przestrzeń do toczenia dyskusji publicznej poprzez profesjonalną publicystykę, wywiady (z politykami, aktywistami, osobami zainteresowanymi danym tematem, przedstawicielami lokalnych społeczności, specjalistami, naukowcami), jak i sekcję komentowania dla czytelników. Powinny być miejscem dla rzetelnego opiniowania rozmaitych wątków zajmujących narodową i międzynarodową wspólnotę. Pracownicy mediów patrzą też na ręce władzy, instytucjom państwowym, firmom oraz organizacjom pozarządowym, piętnując ich nadużycia. Mają ogromne znaczenie dla wymiany opinii, kształtowania postaw, wytaczania szlaków rozwoju, procesów demokratycznych, ogółem rzeźbienia społeczeństwa.

W debacie na temat mediów i głównych wyzwań, jakie przed nimi dziś stoją, pojawiają się wątki ich niezależności od polityków z jednej strony, firm czy reklamodawców z drugiej, aktywistów i organizacji pozarządowych z trzeciej, monopolizujących zasięgi i ruch w Internecie platform społecznościowych z czwartej. Każde z tych zagrożeń wywierać może wpływ na jakość treści, prawdziwość lub kontekst przytaczanych informacji, przywoływane w nich źródła, jak również zaangażowanie autorów w wykonywaną pracę. Istnieje też wiele innych czynników mających oddziaływanie na te kwestie, takie jak

kultura i etyka dziennikarska, wykształcenie oraz światopoglądy autorów i ich umiejętności zawodowe, pluralizm, profil danego medium albo to, kto i jak nim zarządza.

Zagadnieniem niezwykle eksploatowanym w mediach w ciągu roku 2020 była pandemia COVID-19, choroby wywołanej przez koronawirusa SARS-CoV-2. Codziennie media informowały o jej przebiegu w Polsce, Unii Europejskiej i na świecie, jak również o wydarzeniach do niej nawiązujących. Treści te dotyczyły m.in. nauki i medycyny, kultury i sportu, spraw społecznych i politycznych oraz gospodarczych. Przykładowo, publikacje o medycynie komunikowały, jakie są objawy infekcji, jak przebiegają badania kliniczne szczepionek, co mówią wyniki testów leków. Teksty o nauce skupiały się na sekwencjonowaniu genomu wirusa, transmisji bądź jego pierwotnym pochodzeniu. Treści związane z polityką poruszały kwestie obostrzeń wewnątrz- i międzykrajowych, otwierania i zamykania szkół, konfliktów między UE i USA, a Chinami i Rosją. Sportowe i kulturowe nawiązywały do odwoływania rozmaitych wydarzeń (np. Olimpiady) bądź działania poszczególnych jednostek w reżimie sanitarnym. Społeczne opowiadały o protestach, dystansie społecznym, zmianach w funkcjonowaniu społeczeństwa, a gospodarcze o ekonomii, działaniach firm, kosztach finansowych szczepień czy wzbogacania się wielkich koncernów i upadania mniejszych, lokalnych przedsiębiorstw. Tematyki te często przenikały się, przechodziły płynnie od jednego do kolejnego wątku, były interdyscyplinarne, ponieważ epidemia COVID-19 wpływa na niemal każdy aspekt naszego życia.

Metody

W badaniu zebrano dane z 29 polskojęzycznych portali mediów: *Onet.pl*, *Rp.pl* (Rzeczpospolita), *Wyborcza.pl*, *WP.pl* (Wirtualna Polska), *Interia.pl*, *TVN24.pl*, *Polsatnews.pl*, *TVP.info*, *Wprost.pl*, *Radiomaryja.pl*, *TOKFM.pl*, *Dorzeczy.pl*, *Newsweek.pl*, *RMF24.pl*, *Radiozet.pl*, *Polskieradio24.pl*, *Polskieradio.pl*, *Polityka.pl*, *Gazeta.pl*, *Tygodnikpowszechny.pl*, *SE.pl* (Super Express), *Fakt.pl*, *Innemedium.pl*, *National-geographic.pl*, *Nczas.com* (Najwyższy czas!), *Niezależna.pl*, *Naukawpolsce.pap.pl*, *Euractiv.pl*, *Zmianywnaziemi.pl*.

Wybór mediów, które zostały włączone w niniejsze badanie bazował przede wszystkim na raportach [Instytutu Monitorowania Mediów](#) z roku 2020.

Do każdego medium przypisano **35 artykułów** (z wyjątkiem InneMedium.pl, z udziałem 28 artykułów) z okresu od 27 stycznia 2020 roku do 27 września 2020 roku – badanie objęło łącznie 35 tygodni. Na każdy tydzień wylosowany został dzień, dla którego szukano artykułów do analizy. Wyszukiwanie bazowało na wyrazach „*koronawirus*”, „*SARS*”, „*COVID*”. W przypadku, gdy brakowało artykułu z danego dnia, brany był inny dzień konkretnego tygodnia, a jeśli przez cały tydzień w określonym medium nie opublikowano artykułu na ten temat, dane zbierano z artykułu z innego tygodnia. Wszystkie dane zostały zebrane poprzez czytanie i weryfikowanie każdego artykułu przez autorów badania.

Pierwszą sprawdzaną zmienną były cytowania źródeł informacji, na jakie powoływano się w tekstach:

- 1) publikacje i badania naukowe,
- 2) organizacje eksperckie (Światowa Organizacja Zdrowia – WHO, Amerykańskie Centra Zapobiegania i Kontroli Chorób – CDC, Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób – ECDC, Narodowe Instytuty Zdrowia (NIH z USA), Polska Akademia Nauk – PAN, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny – NIZP-PZH, uniwersytety, szpitale),
- 3) Główny Inspektorat Sanitarny, Państwowa Inspekcja Sanitarna i ich jednostki terenowe,
- 4) eksperci indywidualni (naukowcy, lekarze, biolodzy, epidemiolodzy, specjaliści naukowci, medyczni, zdrowia publicznego i pokrewni),
- 5) źródła samorządowe i rządowe (np. prezydenci miast, ministrowie rządów, rzecznicy rządów; w tym Komisja Europejska jako „rząd” Unii Europejskiej) różnych państw,
- 6) inne organizacje (pozarządowe, firmy, inne organizacje państwowe, takie jak policja),
- 7) media (bez autocytowań).

Drugą badaną zmienną była liczba fałszywych informacji (ang. *fake news*) dotyczących biologii i medycyny w każdym artykule. Za fałszywą informację, wzorując się na klasyfikacji [First Draft News](#) uznawano:

- 1) dane zmyślane i sfabrykowane,
- 2) fałszywy kontekst (np. pisanie o epidemii SARS z 2002-2003 roku tak, jakby chodziło o obecną pandemię),
- 3) fałszywe połączenie (np. nagłówek niezgodny z treścią),
- 4) mylące/manipulujące wykorzystanie prawdziwej informacji,
- 5) fałszywe źródła (np. podanie WHO jako źródła mimo iż Światowa Organizacja Zdrowia nie podała takiej informacji),
- 6) informacje odnoszące się do przyszłości z fałszywym zapewnieniem co do ich pewności (np. że pandemia bez wątpliwości skończy się w ciągu miesiąca).

Satyra czy parodia nie były wliczane do zbioru fałszywych informacji.

Dodatkowo, zbadane artykuły otrzymały notę 0, 1 lub 2 za zaangażowanie zawartych w nich treści, odnoszące się do długości tekstu, jego oryginalności (czy są to informacje kopiowane z innych mediów, agencji prasowych), analityczności (czy są to proste artykuły przytaczające dane, czy autor analizuje i komentuje poszczególne wątki).

W celu stworzenia rankingu mediów przygotowanych zostało kilka wskaźników. Pierwszym z nich była średnia liczba fałszywych informacji na artykuł. Drugim wskaźnikiem było średnie zaangażowanie na artykuł. Trzeci wskaźnik dotyczył ogólnej liczby cytowań źródeł informacji, uśrednionej w przeliczeniu na jeden artykuł. Obliczona została również średnia z pozycji w każdym z poszczególnych rankingów, która posłużyła jako ogólny wskaźnik jakości mediów. Dodatkowo, w wynikach dla konkretnych mediów podane zostały sumaryczne dane – liczba fałszywych informacji i liczba cytowań z podziałem na określone rodzaje źródeł.

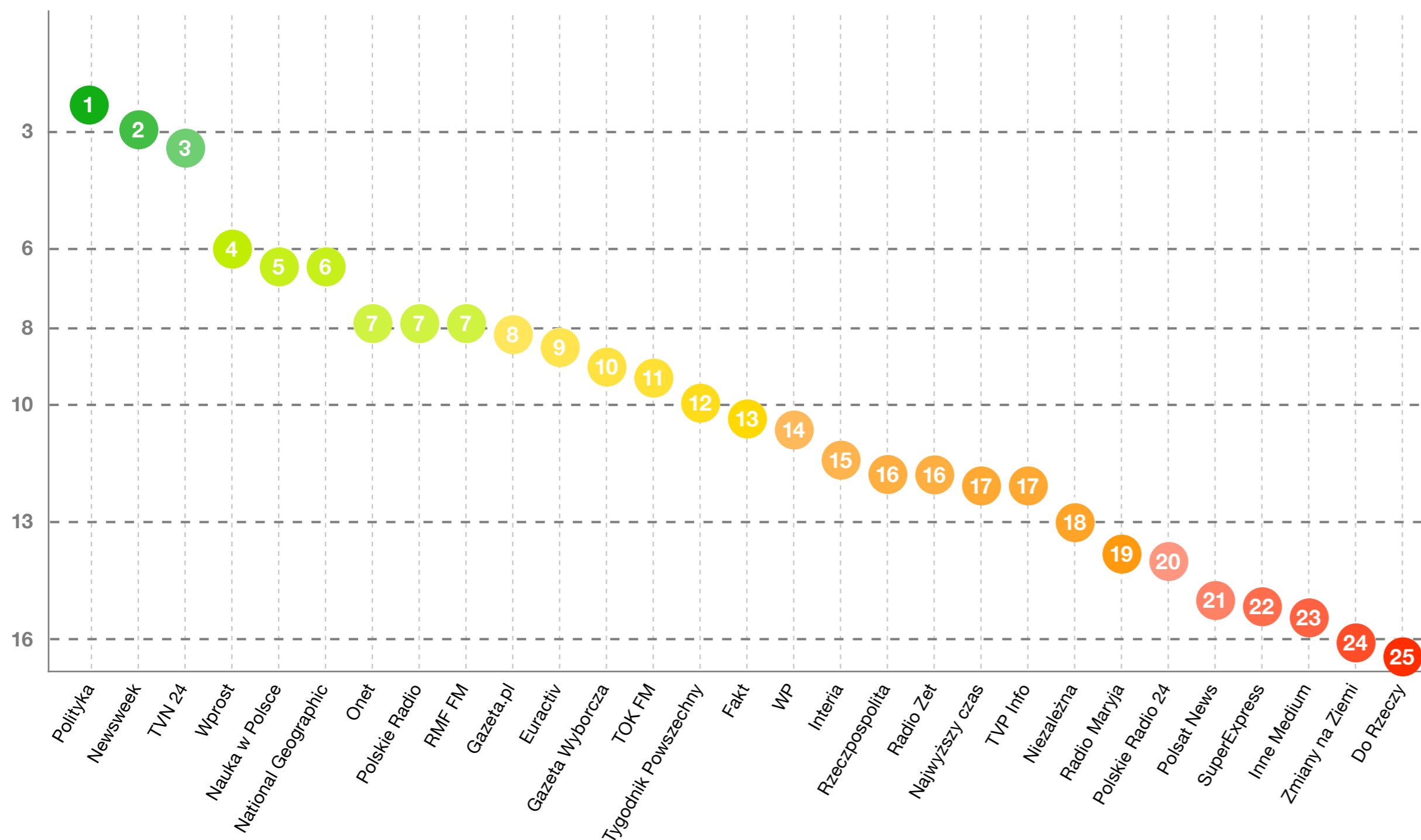

Wyniki

Pierwszy wykres ukazuje ranking wszystkich mediów.

Uzyskany został na podstawie wyciągnięcia średniej z pozycji wyników dla każdej zmiennej – liczby fałszywych informacji, cytowań i zaangażowania – w przeliczeniu na jeden artykuł, dla każdego medium.

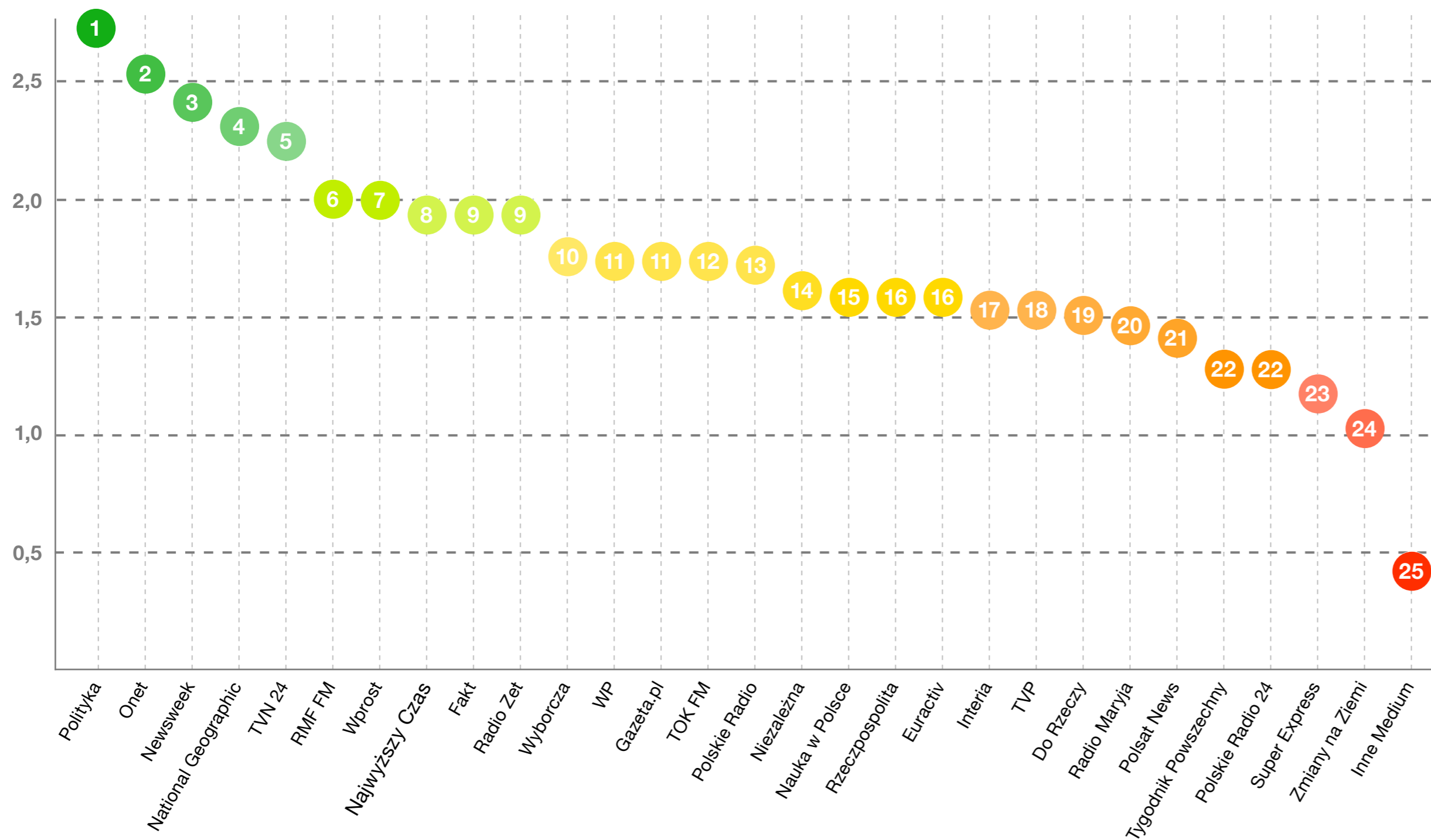
Stanowi on **główny wynik prezentowany w niniejszym raporcie**, a składające się na niego dane dla każdej zmiennej i dla wszystkich łącznie, oraz wyniki sumaryczne dla każdego medium oddzielnie, znajdują się poniżej.

1. Główny ranking mediów

Nr	Medium	Wynik
1	Polityka	2,66
2	Newsweek	3
3	TVN 24	3,66
4	Wprost	6
5	Nauka w Polsce	6,66
6	National Geographic	7
7	Onet	8
7	Polskie Radio	8
7	RMF FM	8
8	Gazeta.pl	8,33
9	Euractiv	8,66
10	Wyborcza	9,33
11	TOK FM	9,66
12	Tygodnik Powszechny	10
13	Fakt	10,33
14	WP	10,66
15	Interia	11,66
16	Rzeczpospolita	12
16	Radio Zet	12
17	Najwyższy Czas	12,33
17	TVP INFO	12,33
18	Niezależna	13
19	Radio Maryja	14
20	Polskie Radio 24	14,33
21	Polsat News	15
22	Super Express	15,33
23	Inne Medium	15,66
24	Zmiany na Ziemi	16,33
25	Do Rzeczy	16,66

Drugi wykres ukazuje ranking wszystkich mediów w powoływaniu się na źródła informacji. Wyniki przedstawiają liczbę cytowań źródeł w przeliczeniu na jeden artykuł danego medium. Wyniki sumaryczne dla każdego medium oddzielnie, z uwzględnieniem rodzaju źródła, znajdują się poniżej.

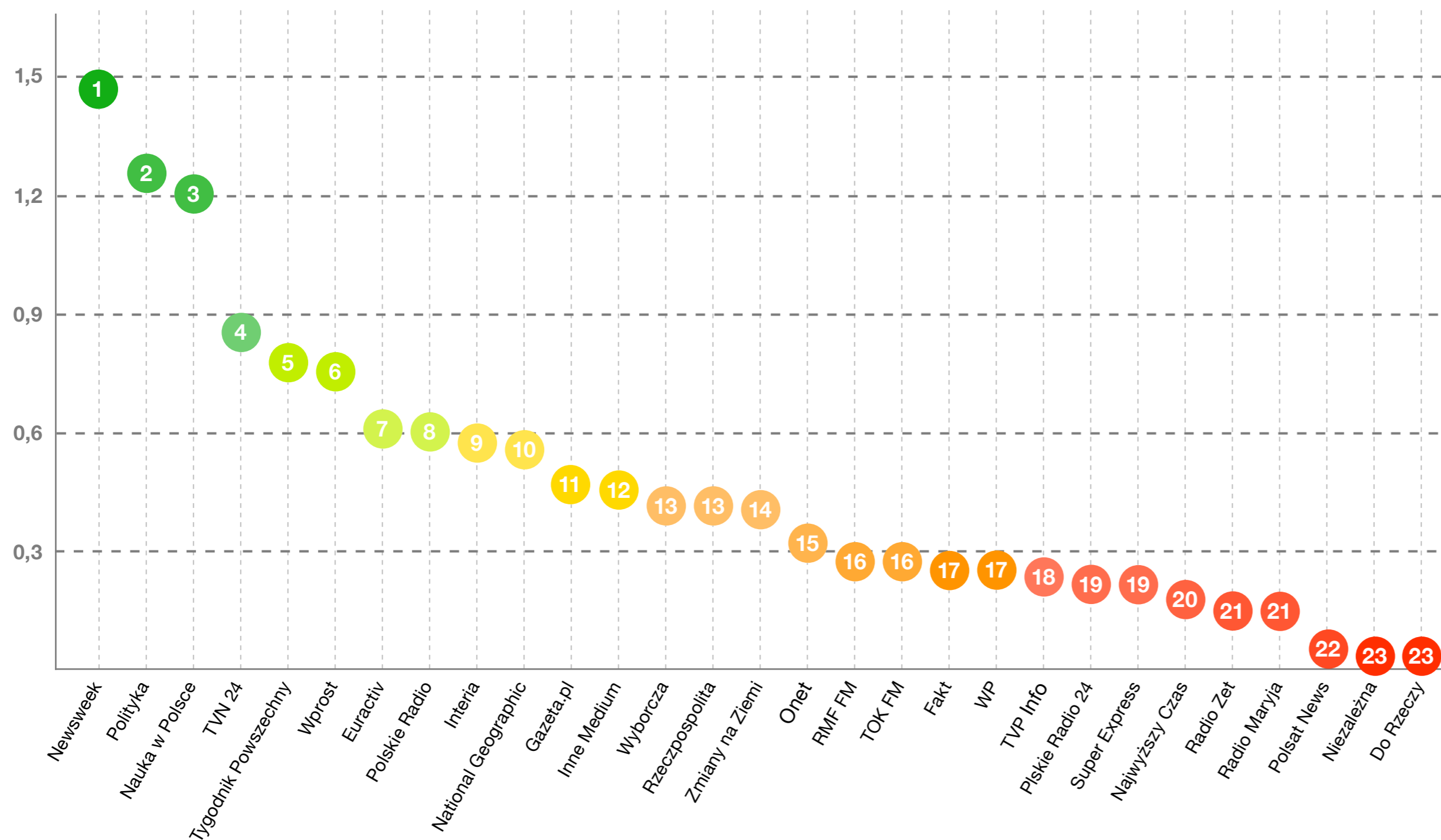
2. Ranking powoływania się na źródło informacji

Nr	Medium	Wynik
1	Polityka	2,717
2	Onet	2,573
3	Newsweek	2,431
4	National Geographic	2,373
5	TVN 24	2,259
6	RMF FM	2,030
7	Wprost	2,001
8	Najwyższy Czas	1,944
9	Fakt	1,859
9	Radio Zet	1,859
10	Wyborcza	1,772
11	WP	1,716
11	Gazeta.pl	1,716
12	TOK FM	1,715
13	Polskie Radio	1,687
14	Niezależna	1,658
15	Nauka w Polsce	1,631
16	Rzeczpospolita	1,601
16	Euractiv	1,601
17	Interia	1,573
18	TVP INFO	1,572
19	Do Rzeczy	1,515
20	Radio Maryja	1,486
21	Polsat News	1,401
22	Tygodnik Powszechny	1,287
22	Polskie Radio 24	1,286
23	Super Express	1,201
24	Zmiany na Ziemi	1,173
25	Inne Medium	0,408

Trzeci wykres ukazuje ranking wszystkich mediów pod kątem zaangażowania publikowanej treści. Wyniki przedstawiają średnie zaangażowanie w przeliczeniu na jeden artykuł dla każdego medium.

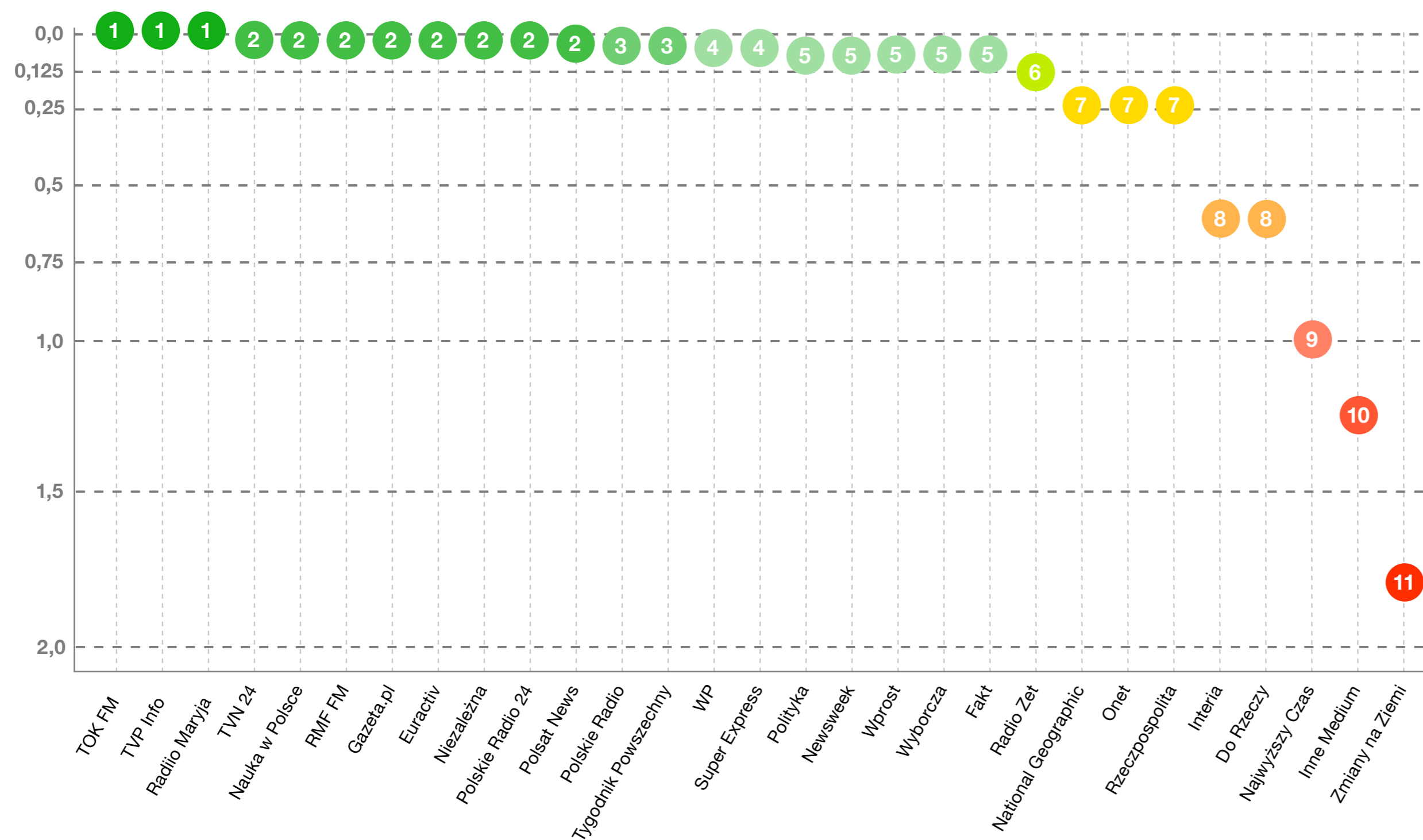
3. Ranking zaangażowania publikowanej treści

Nr	Medium	Wynik
1	Newsweek	1,457
2	Polityka	1,286
3	Nauka w Polsce	1,257
4	TVN 24	0,829
5	Tygodnik Powszechny	0,771
6	Wprost	0,743
7	Euractiv	0,629
8	Polskie Radio	0,600
9	Interia	0,571
10	National Geographic	0,543
11	Gazeta.pl	0,486
12	Inne Medium	0,464
13	Wyborcza	0,429
13	Rzeczpospolita	0,429
14	Zmiany na Ziemi	0,400
15	Onet	0,314
16	RMF FM	0,286
16	TOK FM	0,286
17	Fakt	0,257
17	WP	0,257
18	TVP Info	0,229
19	Polskie Radio 24	0,200
19	Super Express	0,200
20	Najwyższy Czas	0,171
21	Radio Zet	0,143
21	Radio Maryja	0,143
22	Polsat News	0,086
23	Niezależna	0,029
23	Do Rzeczy	0,029

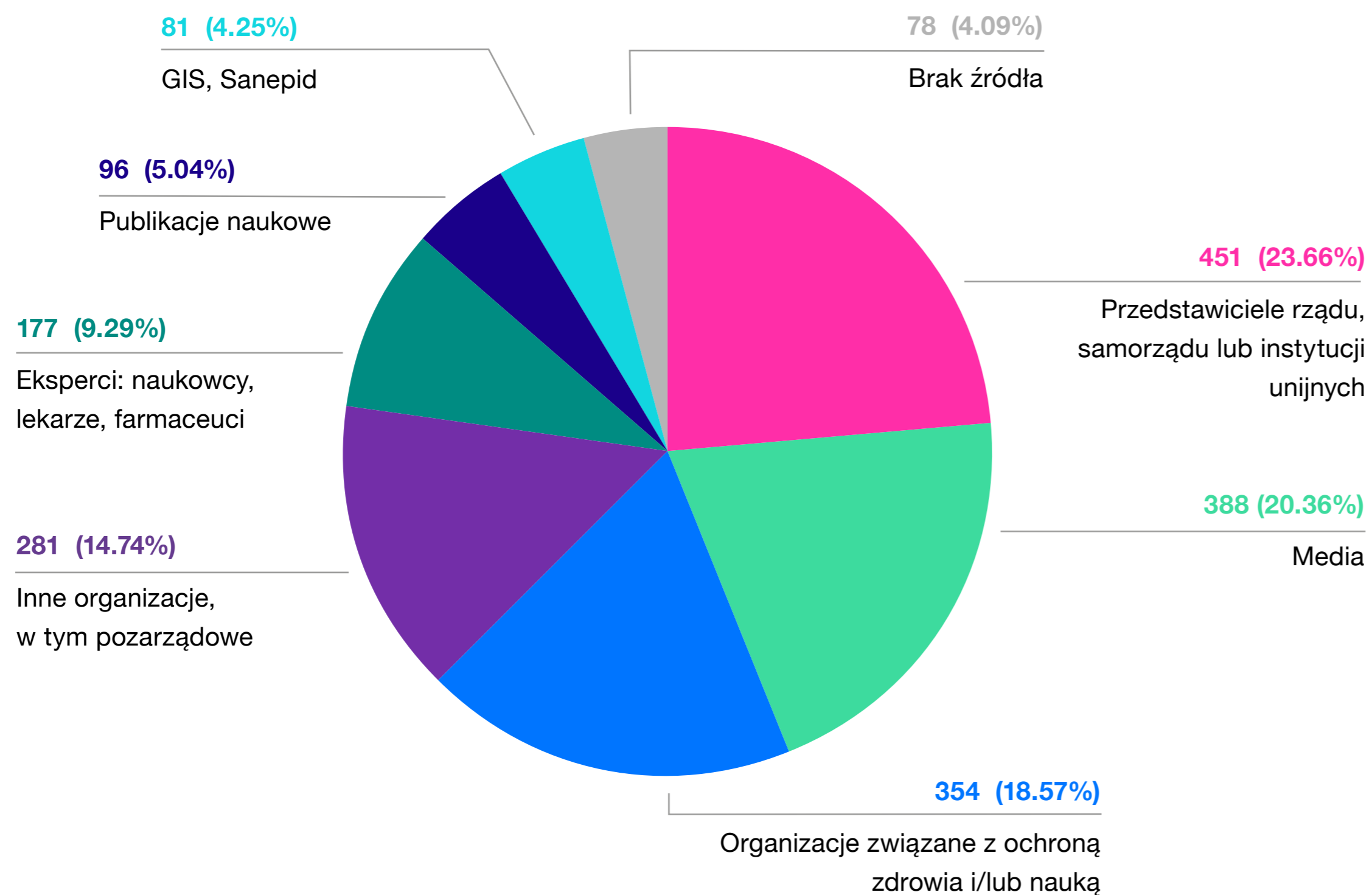
Czwarty wykres ukazuje ranking wszystkich mediów pod kątem publikowania fałszywych informacji. Wyniki przedstawiają liczbę fałszywych informacji w przeliczeniu na jeden artykuł danego medium. Wyniki sumaryczne dla każdego medium oddzielnie znajdują się poniżej.

4. Ranking publikowania fałszywych informacji

Nr	Medium	Wynik
1	TOK FM	0
1	TVP Info	0
1	Radio Maryja	0
2	TVN 24	0,029
2	Nauka w Polsce	0,029
2	RMF FM	0,029
2	Gazeta.pl	0,029
2	Euractiv	0,029
2	Niezależna	0,029
2	Polskie Radio 24	0,029
2	Polsat News	0,029
3	Polskie Radio	0,057
3	Tygodnik Powszechny	0,057
4	WP	0,086
4	Super Express	0,086
5	Polityka	0,114
5	Newsweek	0,114
5	Wprost	0,114
5	Wyborcza	0,114
5	Fakt	0,114
6	Radio Zet	0,143
7	National Geographic	0,229
7	Onet	0,229
7	Rzeczpospolita	0,229
8	Interia	0,457
8	Do Rzeczy	0,457
9	Najwyższy Czas	1,00
10	Inne Medium	1,25
11	Zmiany na Ziemi	1,80

Piąty wykres ukazuje udział wszystkich rodzajów cytowanych źródeł – liczonych jako cytowane co najmniej jeden raz na artykuł – we wszystkich badanych mediach, łącznie. Na następnych stronach ukazany został udział wszystkich rodzajów cytowanych źródeł – liczonych jako cytowane co najmniej jeden raz na artykuł – we wszystkich badanych mediach, osobno dla każdego medium.

451 (23.66%) Przedstawiciele rządu, samorządu lub instytucji unijnych

388 (20.36%) Media

354 (18.57%) Organizacje związane z ochroną zdrowia i/lub nauką

281 (14.74%) Inne organizacje, w tym pozarządowe

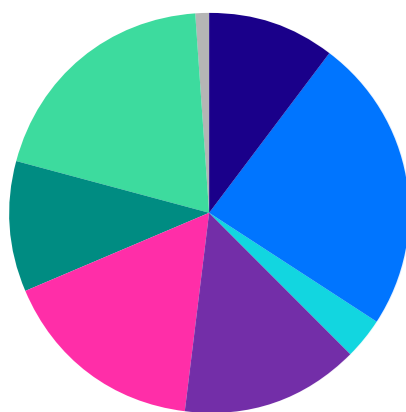
177 (9.29%) Eksperti: naukowcy, lekarze, farmaceuci

96 (5.04%) Publikacje naukowe

81 (4.25%) GIS, Sanepid

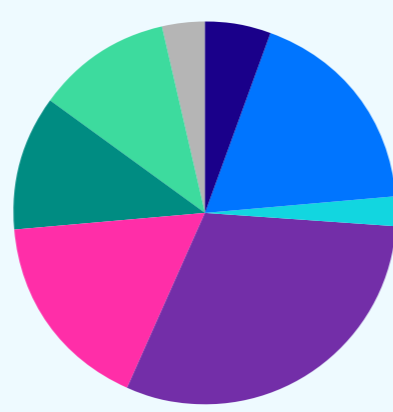
78 (4.09%) Brak źródła

Polityka

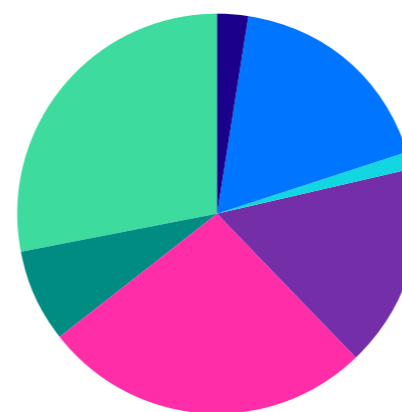
10.42% Publikacje, badania
23.96% Org. eksperckie
3.13% GIS, Sanepid
14.58% Eksperti
16.67% Władze
10.42% Inne organizacje
19.79% Media
1.04% Brak źródła

Newsweek

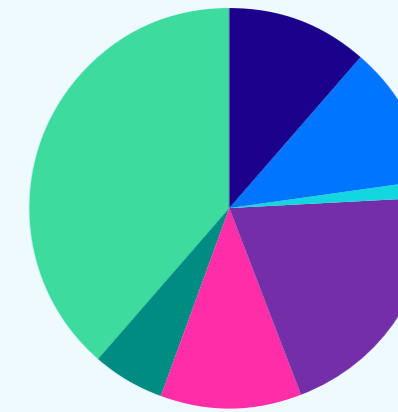
5.68% Publikacje, badania
18.18% Org. eksperckie
2.27% GIS, Sanepid
30.68% Eksperti
17.05% Władze
11.36% Inne organizacje
11.36% Media
3.41% Brak źródła

TVN 24

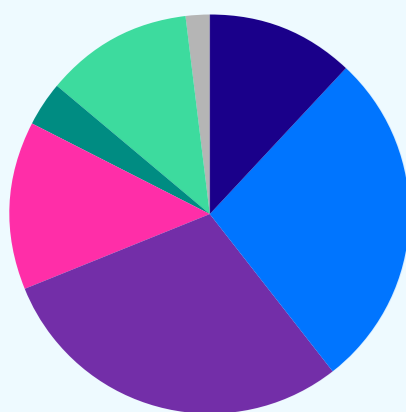
2.53% Publikacje, badania
17.72% Org. eksperckie
1.27% GIS, Sanepid
16.46% Eksperti
26.58% Władze
7.59% Inne organizacje
27.85% Media
0% Brak źródła

Wprost

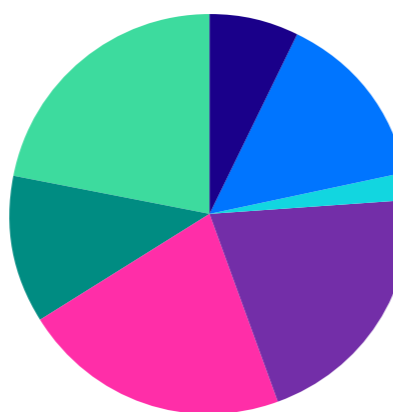
11.43% Publikacje, badania
11.43% Org. eksperckie
1.43% GIS, Sanepid
20.00% Eksperti
11.43% Władze
5.71% Inne organizacje
38.57% Media
0% Brak źródła

Nauka w Polsce

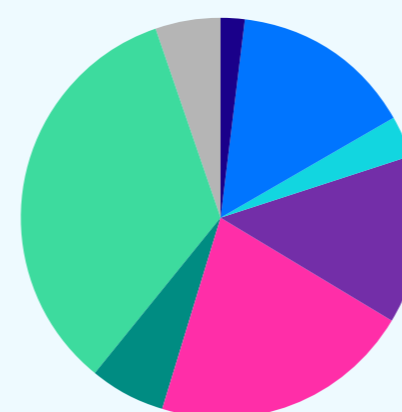
12.07% Publikacje, badania
27.59% Org. eksperckie
0% GIS, Sanepid
29.31% Eksperti
13.79% Władze
3.45% Inne organizacje
12.07% Media
1.72% Brak źródła

National Geographic

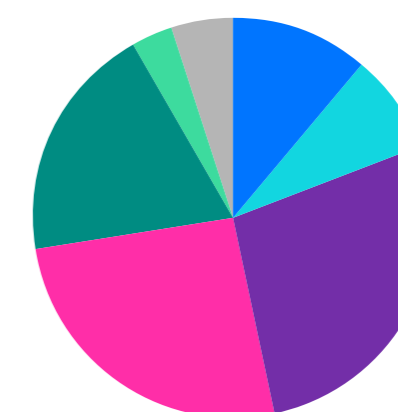
7.23% Publikacje, badania
14.46% Org. eksperckie
2.41% GIS, Sanepid
20.38% Eksperti
21.69% Władze
12.05% Inne organizacje
21.69% Media
0% Brak źródła

Onet

2.11% Publikacje, badania
14.74% Org. eksperckie
3.16% GIS, Sanepid
13.68% Eksperti
21.05% Władze
6.32% Inne organizacje
33.68% Media
5.26% Brak źródła

Polskie Radio

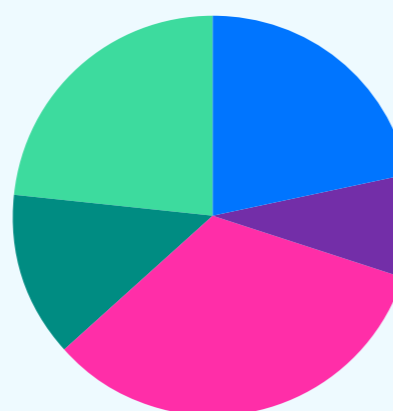
0% Publikacje, badania
11.29% Org. eksperckie
8.06% GIS, Sanepid
27.42% Eksperti
25.81% Władze
19.35% Inne organizacje
3.23% Media
4.84% Brak źródła

RMF FM

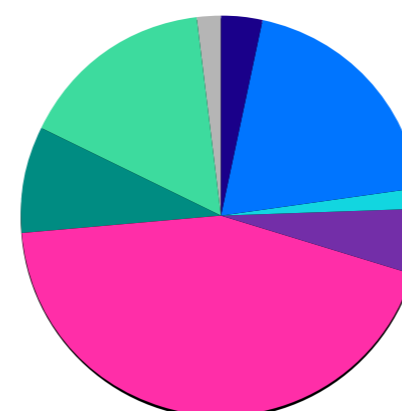
8.11% Publikacje, badania
14.86% Org. eksperckie
12.16% GIS, Sanepid
10.81% Eksperti
21.62% Władze
6.76% Inne organizacje
21.62% Media
4.05% Brak źródła

Gazeta.pl

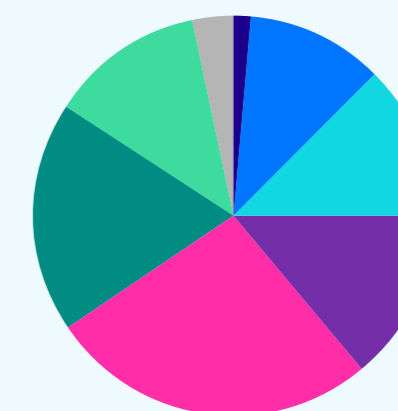
0.00% Publikacje, badania
21.67% Org. eksperckie
0.00% GIS, Sanepid
8.33% Eksperti
33.33% Władze
13.33% Inne organizacje
23.33% Media
0% Brak źródła

Euractiv

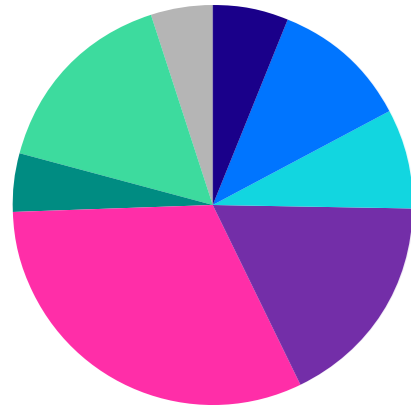
3.51% Publikacje, badania
19.30% Org. eksperckie
1.75% GIS, Sanepid
5.26% Eksperti
43.86% Władze
8.77% Inne organizacje
15.79% Media
1.75% Brak źródła

Wyborcza

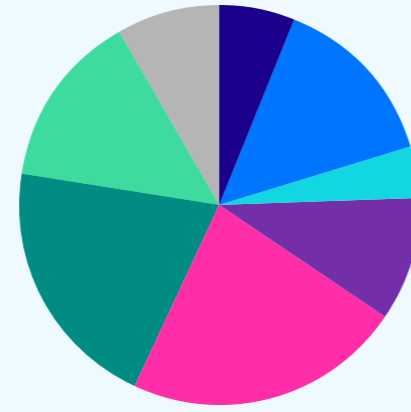
1.56% Publikacje, badania
10.94% Org. eksperckie
12.50% GIS, Sanepid
14.06% Eksperti
26.56% Władze
18.75% Inne organizacje
12.50% Media
3.13% Brak źródła

TOK FM

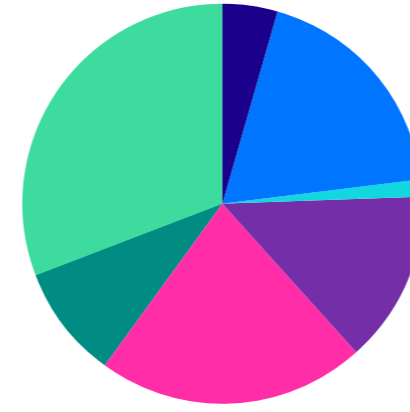
- 6.35% Publikacje, badania
- 11.11% Org. eksperckie
- 7.94% GIS, Sanepid
- 17.46% Eksperti
- 31.75% Władze
- 4.76% Inne organizacje
- 15.87% Media
- 4.76% Brak źródła

Tygodnik Powszechny

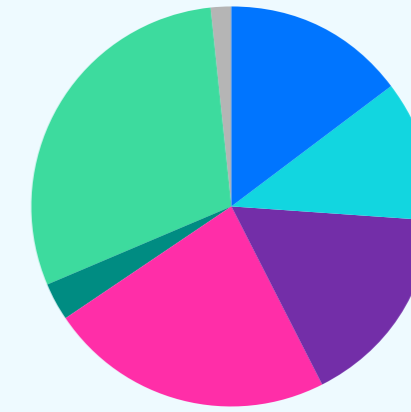
- 6.12% Publikacje, badania
- 14.29% Org. eksperckie
- 4.08% GIS, Sanepid
- 10.20% Eksperti
- 22.45% Władze
- 20.41% Inne organizacje
- 14.29% Media
- 8.16% Brak źródła

Fakt

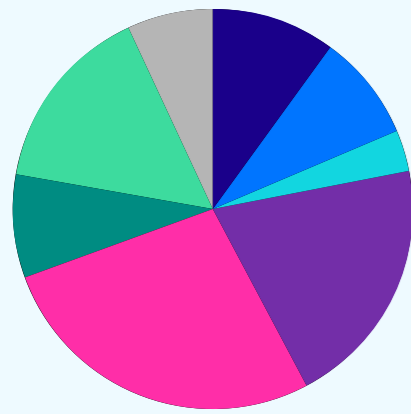
- 4.62% Publikacje, badania
- 18.46% Org. eksperckie
- 1.54% GIS, Sanepid
- 13.85% Eksperti
- 21.54% Władze
- 9.23% Inne organizacje
- 30.77% Media
- 0% Brak źródła

WP

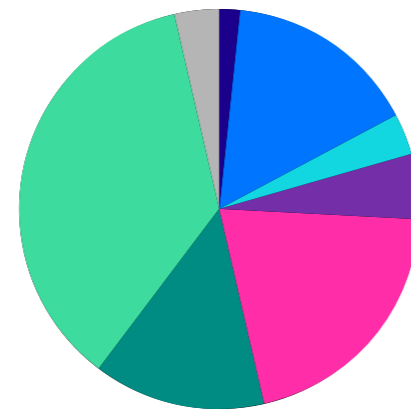
- 0% Publikacje, badania
- 14.75% Org. eksperckie
- 11.48% GIS, Sanepid
- 16.39% Eksperti
- 22.95% Władze
- 3.28% Inne organizacje
- 29.51% Media
- 1.64% Brak źródła

Interia

- 10.18% Publikacje, badania
- 8.47% Org. eksperckie
- 3.39% GIS, Sanepid
- 20.34% Eksperti
- 27.12% Władze
- 8.47% Inne organizacje
- 15.25% Media
- 6.78% Brak źródła

Rzeczpospolita

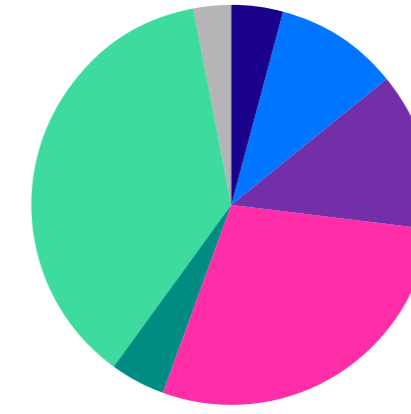
- 1.72% Publikacje, badania
- 15.52% Org. eksperckie
- 3.45% GIS, Sanepid
- 5.17% Eksperti
- 20.69% Władze
- 13.79% Inne organizacje
- 36.21% Media
- 3.45% Brak źródła

Radio Zet

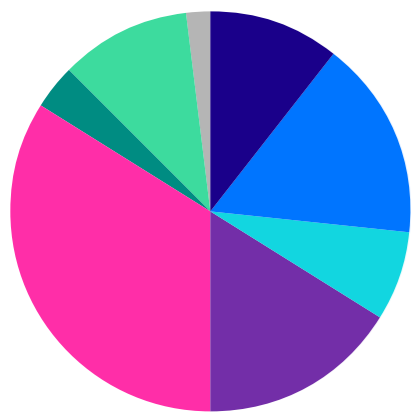
- 12.31% Publikacje, badania
- 20.00% Org. eksperckie
- 9.23% GIS, Sanepid
- 20.00% Eksperti
- 20.00% Władze
- 0% Inne organizacje
- 18.46% Media
- 0% Brak źródła

Najwyższy Czas

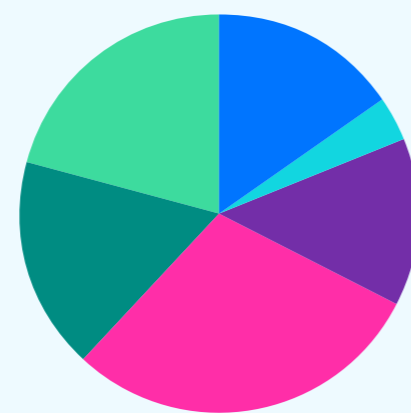
- 4.29% Publikacje, badania
- 10.00% Org. eksperckie
- 0% GIS, Sanepid
- 12.86% Eksperti
- 28.57% Władze
- 4.29% Inne organizacje
- 37.14% Media
- 2.86% Brak źródła

TVP Info

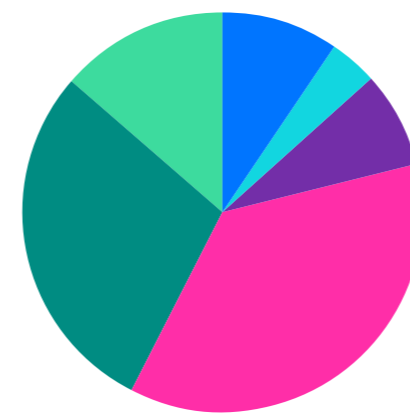
- 10.71% Publikacje, badania
- 16.07% Org. eksperckie
- 7.14% GIS, Sanepid
- 16.07% Eksperti
- 33.93% Władze
- 3.57% Inne organizacje
- 10.71% Media
- 1.79% Brak źródła

Niezależna

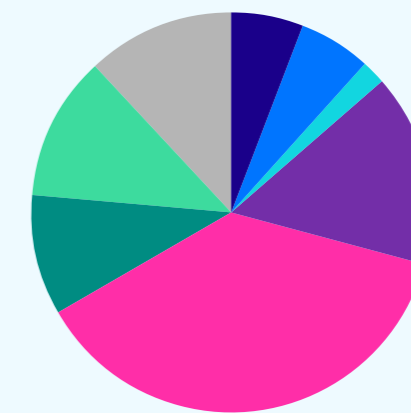
- 0% Publikacje, badania
- 15.52% Org. eksperckie
- 3.45% GIS, Sanepid
- 13.79% Eksperti
- 29.31% Władze
- 17.34% Inne organizacje
- 20.69% Media
- 0% Brak źródła

Radio Maryja

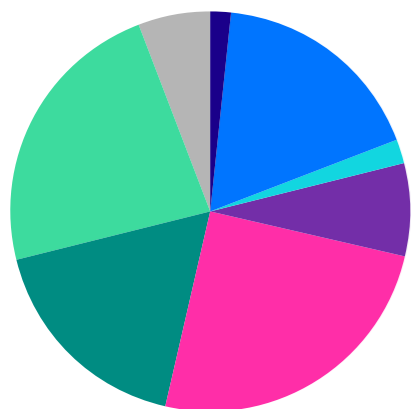
- 0% Publikacje, badania
- 9.62% Org. eksperckie
- 3.85% GIS, Sanepid
- 7.69% Eksperti
- 36.54% Władze
- 28.85% Inne organizacje
- 13.46% Media
- 0% Brak źródła

Polskie Radio 24

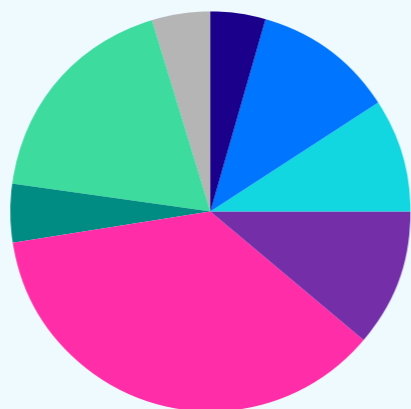
- 5.88% Publikacje, badania
- 5.88% Org. eksperckie
- 1.96% GIS, Sanepid
- 15.69% Eksperti
- 37.25% Władze
- 9.8% Inne organizacje
- 11.76% Media
- 11.76% Brak źródła

Polsat News

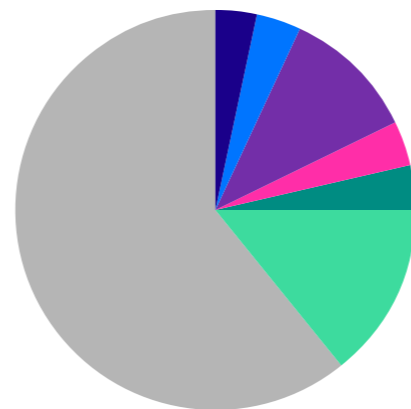
- 1.92% Publikacje, badania
- 17.31% Org. eksperckie
- 1.92% GIS, Sanepid
- 7.69% Ekspertki
- 25.00% Władze
- 17.31% Inne organizacje
- 22.08% Media
- 5.77% Brak źródła

Super Express

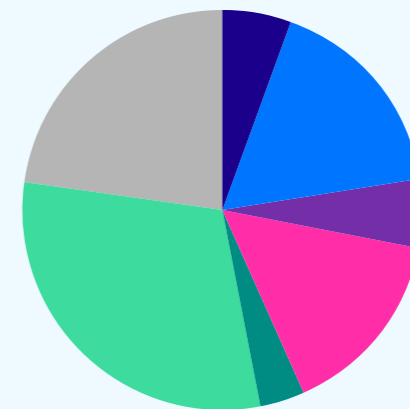
- 4.55% Publikacje, badania
- 11.36% Org. eksperckie
- 9.09% GIS, Sanepid
- 11.36% Ekspertki
- 36.36% Władze
- 4.55% Inne organizacje
- 18.18% Media
- 4.55% Brak źródła

Inne Medium

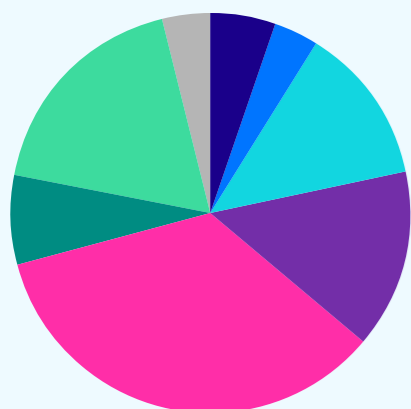
- 3.57% Publikacje, badania
- 3.57% Org. eksperckie
- 0% GIS, Sanepid
- 10.71% Ekspertki
- 3.57% Władze
- 3.57% Inne organizacje
- 14.39% Media
- 60.71% Brak źródła

Zmiany na Ziemi

- 5.66% Publikacje, badania
- 16.98% Org. eksperckie
- 0% GIS, Sanepid
- 5.66% Ekspertki
- 15.09% Władze
- 3.77% Inne organizacje
- 30.19% Media
- 22.64% Brak źródła

Do Rzeczy

- 5.45% Publikacje, badania
- 3.64% Org. eksperckie
- 12.73% GIS, Sanepid
- 14.55% Ekspertki
- 34.55% Władze
- 7.27% Inne organizacje
- 18.18% Media
- 3.64% Brak źródła

Tabela obok prezentuje sumaryczne wyniki (całkowitą liczbę cytowań z wyszczególnieniem konkretnych rodzajów źródeł oraz liczbę artykułów bez jakichkolwiek źródeł, całkowitą liczbę fałszywych informacji, a także zaangażowanie) oddzielnie, dla każdego medium.

Nr	Medium	Liczba fałszywych informacji	Publikacje, badania naukowe	Organizacje eksperckie	GIS, Sanepid	Eksperti	Władze	Inne organizacje	Media	Brak źródeł	Zaangażowanie
1	Polityka	4	10	23	3	14	16	10	19	1	1,286
2	Newsweek	4	5	16	2	27	15	10	10	3	1,457
3	TVN 24	1	2	14	1	13	21	6	22	0	0,829
4	Wprost	4	8	8	1	14	8	4	27	0	0,743
5	Nauka w Polsce	1	7	16	0	17	8	2	7	1	1,257
6	National Geographic	8	6	12	2	17	18	10	18	0	0,543
7	Onet	8	2	14	3	13	20	6	32	5	0,314
8	Polskie Radio	2	0	7	5	17	16	12	2	3	0,600
9	RMF FM	1	6	11	9	8	16	5	16	3	0,286
10	Gazeta.pl	1	0	13	0	5	20	8	14	0	0,486
11	Euractiv	1	2	11	1	3	25	5	9	1	0,629
12	Wyborcza	4	1	7	8	9	17	12	8	2	0,429
13	TOK FM	0	4	7	5	11	20	3	10	3	0,286
14	Tygodnik Powszechny	2	3	7	2	5	11	10	7	4	0,771
15	Fakt	4	3	12	1	9	14	6	20	0	0,257
16	WP	3	0	9	7	10	14	2	18	1	0,257
17	Interia	16	6	5	2	12	16	5	9	4	0,571
18	Rzeczpospolita	8	1	9	2	3	12	8	21	2	0,429
19	Radio Zet	5	8	13	6	13	13	0	12	0	0,143
20	Najwyższy Czas	35	3	7	0	9	20	3	26	2	0,171
21	TVP INFO	0	6	9	4	9	19	2	6	1	0,229
22	Niezależna	1	0	9	2	8	17	10	12	0	0,029
23	Radio Maryja	0	0	5	2	4	19	15	7	0	0,143
24	Polskie Radio 24	1	3	3	1	8	19	5	6	6	0,200
25	Polsat News	1	1	9	1	4	13	9	12	3	0,086
26	Super Express	3	2	5	4	5	16	2	8	2	0,200
27	Inne Medium	35	1	1	0	3	1	1	4	17	0,464
28	Zmiany Na Ziemi	63	3	9	0	3	8	2	16	12	0,400
29	Do Rzeczy	16	3	2	7	8	19	4	10	2	0,029

Wnioski i dyskusja

Badania przedstawione w niniejszym raporcie pozwalają wyciągnąć kilka istotnych wniosków. Główny jest taki, że znaczna część polskojęzycznych mediów, uwzględnionych w tym badaniu, odznaczyła się niewielką liczbą fałszywych informacji. Poza trzema portalami – „Zmiany na Ziemi”, „Inne Medium” i „Najwyższy czas!” – każdemu z pozostałych 26 tytułów przypadała średnio mniej, niż jedna fałszywa informacja na artykuł. W 24 portalach (przy 29 badanych) na wszystkie 35 analizowanych artykułów wykryto poniżej 10 fałszywych informacji. W połowie (15) mediów było ich maksymalnie 3, a 11 portali zawierało zaledwie jedną fałszywą informację lub nie zawierało żadnych.

Z drugiej strony znaczna część mediów okazała się mieć niskie zaangażowanie treści – były to często krótkie artykuły z informacjami skopiowanymi od agencji prasowych, bez rozbudowanej zawartości, analitycznego podejścia do tematu, komentarzy od autora i jego wyraźnego wkładu pracy. Nie licząc trzech mediów – „Newsweek”, „Polityka” i „Nauka w Polsce” – wszystkie pozostałe portale przy tej zmiennej wypadły poniżej przeciętnej. Blisko niej znalazły się jednak takie media jak „TVN24”, „Tygodnik Powszechny”, „Wprost” i „Euractiv”.

Media, które osiągnęły wysoki (dobry) wynik przy fałszywych informacjach i bardzo niski (zły) przy zaangażowaniu w znacznym stopniu przekazywały notki od agencji prasowych,

bez większego wkładu własnego. Również sytuacja posiadania wielu cytowań i niskiego zaangażowania niejednokrotnie wskazywała na krótkie artykuły przywołujące liczne źródła za treściami pochodzącymi z agencji. W przypadku niektórych badanych tekstów z dużą liczbą fałszywych informacji i względnie wysokim zaangażowaniem można było odnotować rozbudowane treści o charakterze teorii spiskowych.

Z 1008 przeanalizowanych artykułów prawie połowa – 45% – powoływała się na władze (najczęściej tego rodzaju źródło przywoływał portal Euractiv.pl, regularnie cytując Komisję Europejską oraz ministrów państw członkowskich). Na inne media, głównie agencje prasowe, powoływano się w 38% artykułów, natomiast organizacje związane z ochroną zdrowia lub nauką zajęły trzecie miejsce – powoływano się na nie w ponad 1/3 artykułów. **Niepopularne było odwoływanie się do oryginalnych publikacji naukowych.** Jedyne 96 artykułów z ponad 1000 przeanalizowanych powoływało się na nie, chociaż duża część nie robiła tego w sposób przejrzysty (bez przywoływania tytułu pracy i autorów, często z podaniem wyłącznie tytułu czasopisma naukowego bądź uniwersytetów zespołu badawczego). Tylko nieliczne artykuły zawierały bezpośrednio łącza do oryginalnych publikacji naukowych lub prawidłowo podaną bibliografię.

Ograniczenia

Raport dotyczy wyłącznie tematyki nowego koronawirusa SARS-CoV-2, choroby COVID-19, pandemii i związanych z nimi wątków oraz wydarzeń. Wyników niniejszego badania nie można ekstrapolować na inne zagadnienia. Oznacza to, że media, które wypadły w określony sposób w tym raporcie, niekoniecznie miałyby taki sam lub nawet zbliżony wynik, gdyby sprawdzana była rzetelność informowania na inny temat. Ponownego podkreślenia wymaga także fakt, że w odniesieniu do fałszywych informacji badanie to obejmowało wyłącznie szeroko pojętą biologię oraz medycynę i nie weryfikowało prawdziwości danych dotyczących np. ekonomii, polityki międzynarodowej czy sportu.

Konflikt interesów

Niektóre z analizowanych mediów wymagały płatnego odblokowania dostępu, który został opłacony z pieniędzy zebranych od Patronów strony www.totykoteoria.pl na portalu Patronite.

Jeśli jeden z autorów współpracuje bądź współpracował z badanym medium, analizę artykułów wykonywał inny współautor.

Podziękowania

Podziękowania dla Marcina Napiórkowskiego oraz Natalii Osicy za krytyczne uwagi dotyczące badania.